Blogi

Köyhimpien maiden kasvaneet velkariskit luovat painetta velkajärjestelyille

Kansainvälinen talous, IMF | 03.02.2021 | Kristiina Karjanlahti

KIRJOITTAJA

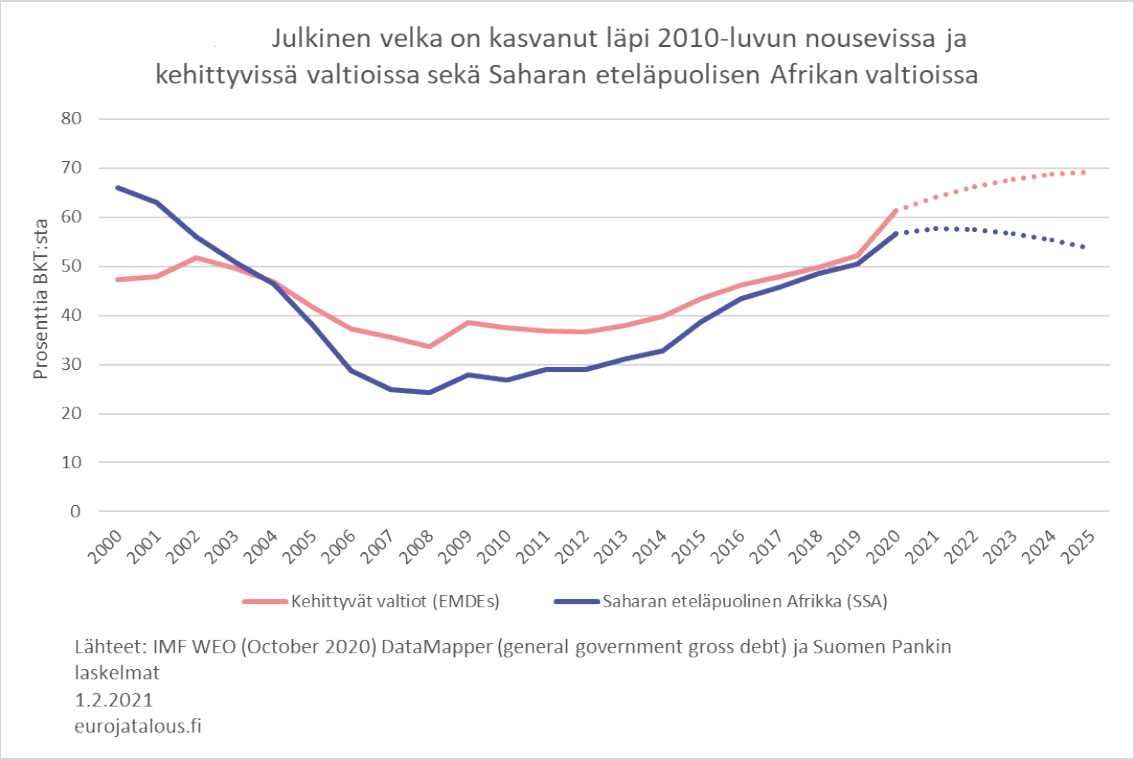
Kristiina Karjanlahti

Globaali pandemia on voimistanut jo koholla olleita velkaantumisen riskejä etenkin köyhimmissä maissa.

Globaali pandemia on voimistanut jo koholla olleita velkaantumisen riskejä etenkin köyhimmissä maissa. Talouksien supistuminen, kriisinhoidon vaatimat resurssit ja viruksen leviämisen ehkäisytoimiin yhdistyvät talouden lyhytaikaiset kustannukset heikentävät valtiontalouksien tilaa entisestään ja kasvattavat köyhien maiden rahoitustarpeita samalla, kun velkojen takaisinmaksukyky heikkenee.

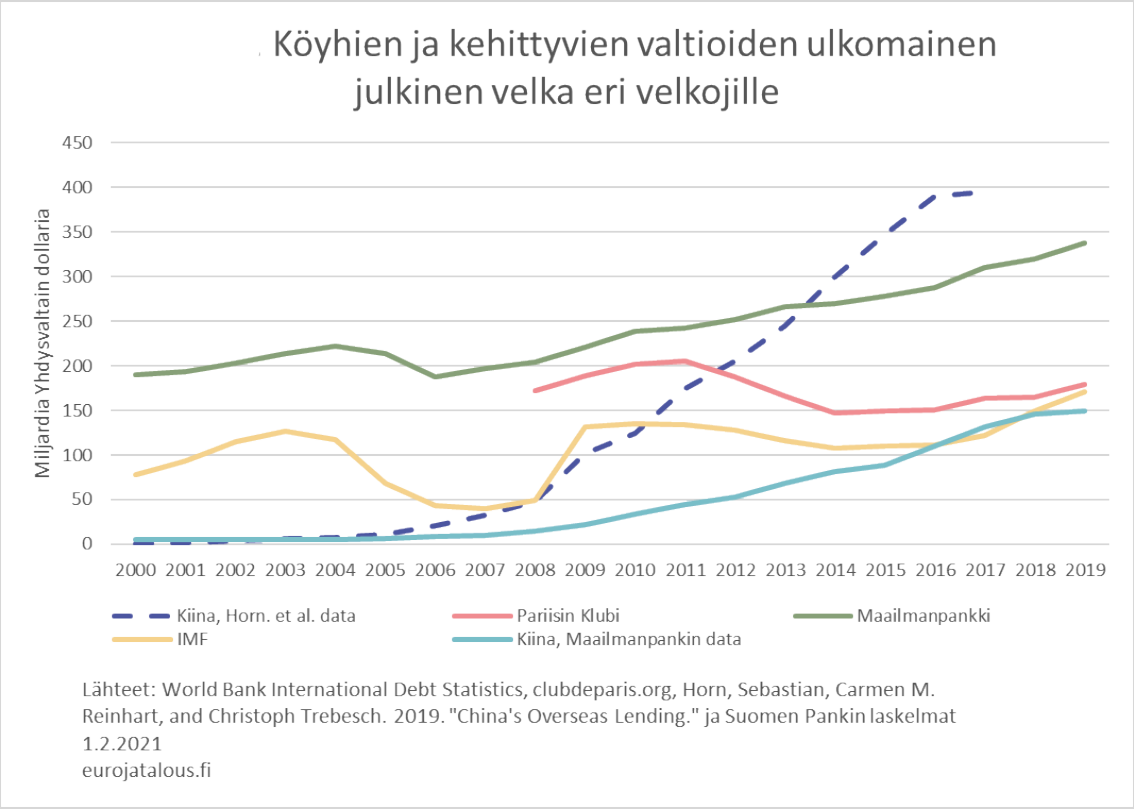
Julkisen velan määrä on globaalisti historiansa korkeimmalla tasolla. Köyhien ja kehittyvien maiden valtioiden velka on ollut huolestuttavassa kasvussa koko 2010-luvun ajan (kuvio 1). IMF:n mukaan yli puolet alhaisen tulotason maista ovat joko velkavaikeuksissa tai korkean velkariskin maita. Velkatilanteen kokonaiskuvan analysointia hankaloittaa velan läpinäkyvyyteen liittyvät haasteet, jotka ovat lisääntyneet velkainstrumenttien sekä velkojien kirjon moninaistuessa viimeisen vuosikymmenen aikana.

Kuvio 1.

Kiinan rooli kansainvälisissä velkasuhteissa on kasvanut merkittävästi ja nykyään Kiina on suurin velkojamaa kehittyvissä maissa (ks. kuvio 2). Muista suurista velkojamaista poiketen Kiinan ei raportoi avoimesti julkisen sektorin velkasuhteita. Tämä vaikeuttaa merkittävästi velkaantumiseen liittyvien riskien hallintaa. Horn et al.[1] arvioivat, että jopa noin puolia Kiinan myöntämistä veloista ei ole raportoitu IMF:lle tai Maailmanpankille. Heidän tutkimuksessaan kerätyn datasetin ja Maailmanpankin datasetin eron näkee kuviosta 2.

Kuvio 2.

Kohonneet velkariskit lisäävät todennäköisyyttä maiden ajautumisesta maksukyvyttömyyteen, jonka myötä paine velkajärjestelyille kasvaa. Toisin kuin yrityksille, julkisen sektorin velkajärjestelyille ei ole ns. kansainvälistä 'konkurssilainsäädäntöä'. Tämä tekee velkajärjestelyistä monimutkaisia ja laajaa sekä julkisten että yksityisten velkojien konsensusta vaativia prosesseja.

Köyhimpien maiden kahdenvälisten velkojen[2] *osalta uudelleenjärjestelykäytännöistä* on perinteisesti sovittu Pariisin Klubissa[3]. Velkojakentän moninaistumisen vuoksi Pariisin Klubi ei enää yksin kata selvää enemmistöä velkojakentästä. G20-ryhmässä sovittu köyhimpien maiden kahdenvälisten velanhoitomaksujen lykkääminen (DSSI[4]) on tärkeä ennakkotapaus, jossa myös Kiina on mukana sopimassa yhteisestä lähestymistavasta velkajärjestelyihin. Marraskuussa 2020 Pariisin Klubi ja G20 sopivat myös DSSI:n laajentamisesta yhteiseksi velanhoitokehikoksi (Common Framework for Debt Treatments beyond the DSSI), jossa velkariskejä käsitellään maakohtaisesti ja velkajärjestelyyn osallistuisivat myös yksityiset velkojat.

Yksityisen sektorin valtioille myöntämien velkojen uudelleenjärjestely puolestaan tapahtuu neuvotteluiden kautta, joissa velallisen ja velkojien tulee päästä yhteisymmärrykseen velkasopimusten ehtojen muuttamisesta. Neuvotteluiden onnistumisen kannalta mahdollisimman laajan velkojajoukon osallistuminen velkajärjestelyyn on tärkeää. Tätä on pyritty kehittämään mm.

lisäämällä velkakirjasopimuksiin ns. yhteistoimintalausekkeita, joissa velkojien enemmistö voi äänestää velkajärjestelyn puolesta ehkäisten yksittäisen velkojan mahdollisuudet estää sopimuksen syntymisen.

Velkariskien kasvaessa IMF ja kansainvälinen yhteisö ovat varautumassa mahdolliseen velkajärjestelyaaltoon köyhimmissä maissa kehittämällä kansainvälistä velka-arkkitehtuuria siten, että voidaan minimoida velkajärjestelyjen taloudelliset ja inhimilliset kustannukset. G20:n alla sovittu uusi yhteinen velanhoitokehikko on tästä hyvä esimerkki, joskin vielä vailla käytännön toteutusta. IMF:ssä, jonka rahoitusta usein tarvitaan velkajärjestelyiden yhteydessä, puolestaan pyritään kehittämään lainantopolitiikkaa siten, että se kannustaisi oikea-aikaiseen ja -suuruiseen velkajärjestelyyn. Esimerkiksi IMF:n rahoituksen saanti voidaan ehdollistaa velkaneuvotteluiden edistymiselle sekä julkisten että yksityisten velkojien osalta.[5]

Pandemian kehitys, maailmantalouden toipumisen tahti ja kriisin pidempiaikaiset vaikutukset vaikuttavat siihen, kuinka laajaksi velkajärjestelytarpeet köyhimmissä maissa kasvavat. Vaikka taloudet pääsisivät jaloilleen, pandemia on voimistanut jo ennestään koholla olleita velkaantumiseen liittyviä riskejä köyhimmissä maissa ja kohonneet velanhoitokulut vievät varoja kehityksen ja kasvun investoinneilta tulevina vuosina. Täten liiallisen velkaantumisen hillintä, velan läpinäkyvyyden lisääminen, velanhallintakyvyn parantaminen sekä kansainvälisen velkajärjestelykehikon kehittäminen ovat tärkeitä päämääriä köyhimpien maiden velkariskien vähentämiseksi ja mahdollisten velkajärjestelyiden tehostamiseksi.

Asiasanat

IMF, korona, koronapandemia, köyhät taloudet, velkajärjestely